

Nr 13.

Ankom till riksdagens kansli den 9 mars 1926 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående anskaffande av fartyg för krigsmaktens ställande på krigsfot (fartygsuttagningslag).

Genom en den 5 februari 1926 dagtecknad proposition, nr 90, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av i statsrådet över försvarsärenden fört protokoll, föreslagit riksdagen att antaga här nedan intagna förslag till lag angående anskaffande av fartyg för krigsmaktens ställande på krigsfot (fartygsuttagningslag).

Beträffande de skäl, som ligga till grund för ifrågavarande förslag, får utskottet hänvisa till propositionen.

Vid granskning av lagförslaget har utskottet icke funnit anledning till annan erinran beträffande förslagets innehåll än att i lagtexten ansetts böra utsägas, att bestämmelsen i 21 § att, därest tillgång saknas till fulla gäldandet av ådömda böter, förvandling skall ske enligt allmänna strafflagen, jämväl omfattar ådömda viten.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition för sin del antaga följande

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

L a g

angående anskaffande av fartyg för krigsmaktens ställande på krigsfot (fartygsuttagningslag).

Härigenom förordnas som följer:

Skyldighet att ställa fartyg till förfogande.

1 §.

Sedan förordnande enligt § 74 regeringsformen meddelats om ställande på krigsfot av krigsmakten eller del därav, äro, med de undantag varom

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

i 2 § här nedan stadgas, ägare av till krigsbruk tjänliga fartyg (båtar och andra farkoster däri inbegripna) skyldiga att, när så erfordras, mot ersättning ställa fartygen till krigsmaktens förfogande i den ordning, som i denna lag sägs.

2 §.

Föreskrifterna i denna lag äga icke tillämpning i fråga om:

- a) fartyg, som tillhör Konungen eller medlem av det kungliga huset;
- b) fartyg, som är inregistrerat i Sveriges frivilliga motorbåtskår;
- c) räddningsbåt, tillhörande svenska livräddningssällskapet för räddning av skeppsbrutna; samt
- d) annat fartyg, vilket Konungen därifrån undantagit.

Uttagning av fartyg i fredstid.

3 §.

Det antal till krigsbruk tjänliga fartyg, som utöver dem, vilka förut finnas till krigsmaktens förfogande, erfordras för krigsmaktens ställande på krigsfot, bestämmes av Konungen och uttages, likaledes av Konungen, redan under fredstid från rikets olika fartygsinspektionsdistrikt.

Sådan uttagning verkställles vart femte år eller oftare, därest undantagsvis så erfordras.

Sker övergången till krigsfot endast för del av krigsmakten, bestämmer Konungen, i vilken omfattning och ordning de särskilda fartygsinspektionsdistrikten skola bidra till fyllande av krigsmaktens ifrågavarande behov.

4 §.

Förslag till den i 3 § omnämnda uttagning av för krigsmaktens ställande på krigsfot erforderliga fartyg upprättas av en *fartygsuttagningskommission*.

5 §.

Fartygsuttagningskommissionen skall bestå av sex ledamöter, vilka jämte lika antal ställföreträdare för en tid av fyra kalenderår utses av Konungen, nämligen:

- en regementsofficer av marinen, tillika ordförande, efter förslag av chefen för marinstaben,
- en marindirektör eller mariningenjör, efter förslag av marinförvaltningen,
- en officer av armén, efter förslag av chefen för generalstaben,
- en tjänsteman i kommerskollegium, efter förslag av detta ämbetsverk, samt två representanter för sjöfartsnäringsen.

Av representanterna för sjöfartsnäringsen skall den ene företräda dess intressen i fråga om större ång-, motor- och segelfartyg samt den andre dess intressen i fråga om mindre ång-, motor- och segelfartyg ävensom i fråga om pråmfartyg.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

6 §.

Fartygsuttagningskommissionen biträdes dels av en sekreterare, vilken förordnas av Konungen, och dels, i den utsträckning Konungen bestämmer, av fartygsinspektörerna.

7 §.

Fartygsuttagningskommissionen sammanträder, så ofta göromålen det fordra, och minst en gång årligen å tid och ställe, som av ordföranden bestämmas och övriga ledamöter meddelas. Är ordföranden av laga förfall hindrad att delta i sammanträde, utser kommissionen en av sina övriga ledamöter att vid tillfället föra ordet. Kommissionen må ej handlägga något ärende, där ej, förutom ordföranden eller för tillfället utsedd sådan, minst två andra ledamöter äro tillstädes; skolande, då fråga är om uttagning av fartyg för arméns räkning, den officer av armén, som tillhör kommissionen, närvara. Vid lika antal röster för olika meningar inom kommissionen gäller den mening, som av ordföranden omfattas.

Ordföranden är närmast ansvarig för att kommissionens åligganden behörigen fullgöras.

8 §.

Fartygsuttagningskommissionen skall låta sig angeläget vara att vinna noggrann kännedom om till uttagning ifrågakommande fartygs beskaffenhet och lämplighet för krigsbruk, och äger kommissionen för detta ändamål rätt att från vederbörande myndigheter erhålla de tillgängliga uppgifter, som kunna erfordras.

9 §.

Ägare av fartyg är pliktig att angående detsamma lämna de uppgifter, som fartygsuttagningskommissionen finner nödigt infordra.

10 §.

Fartygsuttagningskommissionen åligger att föra en *fartygsrulla*, innehållande uppgift å de fartyg, som uttagits, samt å deras ägare ävensom i övrigt erforderliga upplysningar.

11 §.

Det åligger fartygsuttagningskommissionen att tillställa ägare av fartyg, vilket uttagits för krigsbruk, *uttagningsedel*.

Krigsbesiktning å fartyg.

12 §.

Där så finnes nödigt, må besiktning (krigsbesiktning) verkställas å uttaget eller till uttagning ifrågasatt fartyg.

Krigsbesiktning förrättas av fartygsuttagningskommissionens ordförande
Bihang till riksdagens protokoll 1926. 9 saml. 2 avd. 10 häft. (Nr 11—13.) 545 26 2

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

jämte minst en annan av kommissionens ledamöter, och skall fartyget efter överenskommelse hållas tillgängligt för besiktningförrättningen.

Krigsbesiktning skall ordnas så, att icke rubbning i fartygets gång därav föranledes eller någon förlust eljest därigenom tillskyndas fartygsägaren.

Ägares av uttaget fartyg skyldigheter m. m.

13 §.

Är uttaget fartyg försäkrat, skall dess ägare i och för anteckning i fartygsrullan till fartygsuttagningskommissionen lämna meddelande härom ävensom uppgift å försäkringsbeloppet.

14 §.

Ägare av uttaget fartyg åligger att till fartygsuttagningskommissionen insända i två exemplar upprättad förteckning över alla för fartygets drift och skötsel samt besättningens inkvartering ombord nödvändiga inventarier, reservdelar däri inbegripna. Det ena exemplaret av förteckningen återställes till fartygets ägare, det andra bilägges fartygsrullan.

15 §.

Där uttaget fartyg övergått till annan ägare, upphuggits eller gått förlorat eller med avseende å skrov eller maskineri uppenbarligen icke är i sådant skick, att det omedelbart kan användas till krigsbruk, åligger det ägaren av fartyget att därom snarast möjligt göra anmälan till fartygsuttagningskommissionen.

16 §.

Ägare av uttaget fartyg åligger att, sedan förordnande meddelats om ställande på krigsfot av krigsmakten eller del därav, i och för fartygets överlämnande till vederbörande myndighet inställa detsamma å ort och tid, varom Konungen meddelar bestämmelser. Med fartyget skola avlämnas de i 14 § nämnda inventarier ävensom, där så ske kan, proviant för åtta dagar, beräknad efter den ordinarie besättningens storlek, samt bränsle och smörjämnen för tre dygns gång.

17 §.

Beträffande för marinen avsett, till krigsbruk uttaget fartyg skall, i de fall Konungen så förordnar, av en i enlighet med av Konungen meddelade bestämmelser tillsatt *undersökningsnämnd* undersökas, huruvida fartyget vederbörligen överlämnats och befinner sig i för krigsanvändning tillfredsställande skick. Tillika skall besiktning jämte värdering av fartyget av nämnden utföras.

Med avseende å annat fartyg, än ovan omförmäls, tillkomma angivna åligganden den myndighet, till vilken fartyget skall överlämnas.

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

18 §.

Möter för fartygs inställande hinder, skall ägaren ofördröjligen göra anmälan därom till såväl fartygsuttagningskommissionen som den myndighet, till vilken fartyget skall överlämnas.

Finner fartygsuttagningskommissionen, att hindret innefattar laga förfall för fartygets inställande, skall kommissionen uttaga annat fartyg i dess ställe.

Uraktlåter ägare utan laga förfall att inställa uttaget fartyg, förfares enligt § 4 mom. 3 i lagen angående skyldighet för kommuner och enskilda att fullgöra rekvisitioner för krigsmaktens behov.

Är fartyg vid inställandet icke försett med de inventarier, som jämlikt 16 § skola med fartyget avlämnas, anskaffas det felande genom den mottagande myndighetens försorg, och är fartygsägaren skyldig ersätta genom anskaffningen föranledd kostnad.

Inskränkning i förfoganderätten över uttaget fartyg.

19 §.

Från den dag, Konungen förordnat, att rikets krigsmakt eller del därav skall ställas på krigsfot, och intill dess Konungen annorlunda bestämmer, må fartyg, som uttagits för krigsbruk, icke avyttras till utlänning, utan att Konungen därtill givit tillstånd, och må under sagda tid å dylikt fartyg på dess tjänlighet till krigsbruk menligt inverkan förändringar icke vidtagas, utan att fartygsuttagningskommissionen lämnat medgivande därtill.

I övrigt sker genom denna lag icke någon inskränkning i ägares rätt att fritt förfoga över uttaget fartyg.

Ersättning för uttaget fartygs inställande och begagnande.

20 §.

I fråga om ersättning för uttaget fartygs inställande och begagnande gälla föreskrifterna i lagen angående skyldighet för kommuner och enskilda att fullgöra rekvisitioner för krigsmaktens behov.

Påföljd av uraktlåtenhet att efterleva denna lag.

21 §.

Underlåtenhet att fullgöra i 15 § föreskriven anmälan straffas med böter från 10 till och med 1,000 kronor.

Underlåter ägare av fartyg eljest att fullgöra vad enligt denna lag under frestid på honom ankommer, må, på framställning av fartygsuttagningskommissionen, Kungl. Maj:ts befallningshavande förelägga honom att vid vite fullgöra vad honom i sådant avseende åligger.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Böter och viten, som ådömas enligt denna lag, tillfalla kronan. Saknas tillgång till *böternas fulla gäldande*, skall förvandling ske enligt allmänna strafflagen.

Böter och viten, som ådömas enligt denna lag, tillfalla kronan. Saknas tillgång till *fulla gäldandet av böter eller vite*, skall förvandling ske enligt allmänna strafflagen.

Särskilda bestämmelser.

22 §.

Genom denna lag sker icke någon inskränkning i skyldigheten att fullgöra rekvisitioner för krigsmaktens behov.

23 §.

De närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpningen av denna lag, meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1927.

Stockholm den 9 mars 1926.

På andra lagutskottets vägnar:

K. G. WESTMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:
 från första kammaren: herrar *K. G. Westman, von Sydow, von Koch, Sigfrid Hansson, greve Spens, von Stockenström, Petré**) och *Luterkort*;
 från andra kammaren: herrar *Öberg**), *Hage, Ödström, Ros, Johansson* i *Sollefteå, Olovson* i *Västerås**), *Lindgren* i *Dingelvik* och *Hedvall*.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.